

VLADIMÍR KOMÁREK

MICHAL ŠČIGOL'

"Narodil jsem se 10. srpna 1928. A donedávna jsem měl dojem, že jsem i avantgardní. Šest týdnů po narození mě naši odvezli na Slovensko do vesničky Hasprunka. Kde prožijeme dětství, tam jsme též doma. Nyní je můj domov v cizině, kam se nebudu vracet.

Byl jsem přehnaně senzitivní dítě, vdechoval jsem trávu, stodoly a vodní zátiší. Nikdy jsem se nenaučil pravopis, matematiku ani chemii. V roce 1939 jsem se dozvěděl, že jsem Čech, to znamená nepřítel slovenského lidu. Po Čechách šli Židé. Viděl jsem, co dokáže udělat člověk člověku a začal se mi hnusit rasismus. Na dům nám napsali "Češi von hanba im". Ztratil jsem kamarády a v Čechách jsem nové nehledal. Byl jsem stále sám a samota mě neubíjela. Byl jsem emigrantem v rodné zemi.

Semilsko bylo krajem spiritistů a mediánů. Měl jsem 12 roků, když mi sousedka prorokovala, že budu malířem medijních obrazů, které vidí viset v muzeích po světě, že mě vidí stoupat po širokých schodech až na vrchol, kde mi podávají ruku velcí mrtví umělci.

Mám za sebou 130 samostatných výstav. Jsem zastoupený ve sklepech většiny galerií v Čechách. Vystavoval jsem ve všech státech Evropy, ilustroval množství knih, bibliografií a exlibrisů. Za svůj život jsem byl svědkem několika revolucí. A nebyly to jen politické revoluce. Všechno to bojování skončilo bouchnutím dlaně na vodu. Zůstali jen mrtví a nenávisť člověka k člověku. To všechno formovalo můj názor na pokrok v umění. Jsou malíři velkých orchestrů, fanfár a činělů a malíři houslí bez doprovodu. Já jsem vždy chtěl být tím druhým. Umění jsem nikdy nedělil na nové a staré. Jak se režimy měnily, byl jsem považován za nepřijatelné moderního, jindy zase za trapně konzervativního."

Vladimír Komárek

V muzeu moderního umění Andyho Warhola v Medzilaborcích

Budoucnost obrazů M. Ščigoľa v odraze přítomnosti jeho života

Když někdo řekl, že budoucnost umění je v minulosti a že v současnosti umění "rezonuje" jakýsi duchovní holokaust, zdá se, že čím dále tím víc tato slova začínají být pravdivá. Pomalá, ale jistá přesycenost instalacemi, akcemi jakoby přenesenými z roků padesátých, začíná být centrem pozornosti stále menšího a menšího počtu přívrženců.

I když nevytvárně výrazové prostředky jistou ulohu ve výtvarném umění budou sehrávat i nadále, jednou určitě světovou výtvarnou scénou zaplaví umění, které si bude vyžadovat kreativitu a skutečné umění tvořit trvalejší umělecké hodnoty. Slovy jistě paní kritičky bude to období, kdy "... bude potřebné mít talent a vědět co si kreslit a malovat". Je to v jistém slova smyslu i odpověď na otázku, či v příštím tisíciletí nebude konec umění. Nebude. Umění přežije jistou krizi stagnace a do nového tisíciletí doplne "NOE" s tím, co dosáhlo schopnost přežít v síle identity a přesvědčení. S tendencemi současných trendů výtvarného umění se častokrát kladla otázka: Je konec malby? I přes momentálně rezonující multimediální aktivity malba znovu začíná dostávat své zadostučnění, jistotou čeho je fakt, že se k ní vracejí mladí umělci a umělci středního věku. Jedním z těch, co i přes vnucenou "emigraci" do pozadí nepěstali být malíři v pravém slova smyslu je i ukrajinský malíř žijící v Praze Michal Ščigoľ.

Od 18. 10. 1996 v Muzeu moderního umění Andy Warhola v Medzilaborcích se Michal Ščigoľ prezentuje s více než stovkou olejomalb, převážně z posledního období své tvorby. Ščigoľ patří k umělcům, pro které nejdůležitějším výrazovým prostředkem je barva nanášená na plátno

← M. Ščigoľ - Útěk z Egypta, olej, 1991

→ str. 19

temperamentním až dramatickým tahem štětce. Je to namáhavý zápas o pravdivou výpověď, poznamenaný prožitým. Životním osudem umělce, který se k němu nezřídká obrátil zády. Obrazy Michala Ščigoľa působí jako vykřiky. Děje zobrazené na nich jsou neustále v pohybu, unášené pohybem a hvězdou naděje. Klůň letící v oblacích, bílá a černá labuť, figury, tváře lidí, bytosti spjaté přímo anebo jen v náznacích s prožitým. Hovoří: "Když jsem poprvé přišel do Čech, do Železnice, byl konec zimy. Podíval jsem se ven oknem a na malém jezírku sanatoria plávala osamělá bílá labuť. I já jsem se cítil osamělý. Pak jsem namaloval dvě labuť. Bílou a černou. Ta černá, to jsem já."

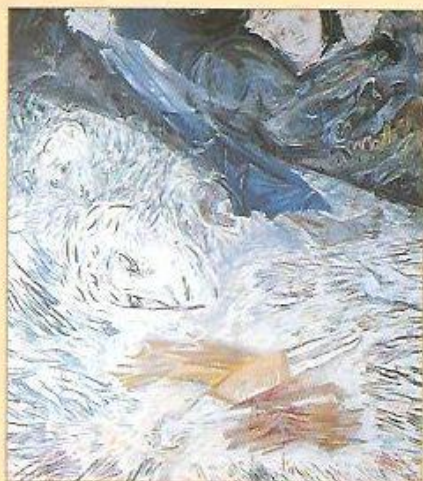
Michal Ščigoľ byl donedávna osamělým běžcem hledajícím "oázu" zapomenutí na svou tragickou minulost. Opustil vlast, aby umožnil svému synovi neztrácet alespoň naději na vyléčení z nemoci. Smrt jeho matky mu došlo neprovdrali. Říká: "Když se Daniel ptá, kde je máma, říkám mu, že na cestách, že jednou se s ní všichni setkáme." Milovaná matka a manželka, vynikající sochařka, zahynula při havárii autobusu v gruzínských horách. Na jednom z rozměrných obrazů zobrazení bolestivou scénu "úniku" od této tragedie, když postavku dítěte zobrazení jako symbol, sílu, která ho táhla od černé minulosti do světla, do nepoznaného, do neznáma. Je to ukrutný zápas, vypětí, které si žádá odpoutání od bolestivé minulosti k neznámé budoucnosti. Ščigoľ tuto svoji polohu transponuje pomocí výtvarně - výrazových prostředků do podoby dramatického "divadla" lidské reality.

Více než stovka Ščigoľových maleb, vystavených v Muzeu moderního umění Andy Warhola v Medzilaborcích, je účelným pohledem na nastupující zralost výtvarného úsilí umělce, na jeho intimní dialog se životem ve snaze najít nové v přítmi minulého, někdy až ve stínu svých zapomenutých předků.

Michal Bycko

▲ M. Ščigoľ - Mrtvý pták na cestě, olej, 1995
 ▲ M. Ščigoľ - Poslední drak, olej, 1991
 ➤ V. Komárek - Houslista, 1979
 ▼ V. Komárek - PAN, 1974

▲ M. Ščigoľ - Mrtvý pták na cestě, olej, 1995

▲ M. Ščigoľ - Poslední drak, olej, 1991

➤ V. Komárek - Houslista, 1979

▼ V. Komárek - PAN, 1974

Komárkova touha po klidu

Při pohledu na grafické listy, ale i na malby Vladimíra Komárka (1928) chce se člověku říct: "Nic zbytečné, nic tu nechýbí".

Vladimír Komárek, známá osobnost současného výtvarného umění nejen v České republice, se od 18. 10. 1996 prezentuje malým výběrem ze svého rozsáhlého grafického díla v Muzeu moderního umění Andy Warhola v Medzilaborcích. Expozici tvoří doslova fragment z umělcovy tvorby, tak citlivě zasvěcené touze po klidu. V jednom z rozhovorů Komárek řekl: "Já nemaluji klid, ale touhu po klidu. Ta je daná už životními osudy." Vystavené grafické listy se k divákovi přibližují jako stíny. Doslova po špičkách, nevyrušující jeho osobní "čtení" Komárkových textů "napsaných" hrotem ostrého kovu, vyrytých do měděné desky a otiskované na papír. Komárkova díla jsou oázou vizuálního ticha. V divákovi vzbuzují touhu dotknout se jeho Divky s knihou (42,5 x 30 cm, 1989), branknout na bezstrunných houslích Houslisty (45 x 33,5 cm, 1979), nebo rozbalit tajuplnou obálku s dopisem na grafice Hodiny a dopis (45 x 33,5 cm, 1975).

"Sem konzervativní v technice - dělám vlastně jen suché jehly... Umění musí být jednoduché, prosté, bez fint..." vyznává se umělec. A dodržíje to. Žádné thráky, vášně na hraně, žádné slepci, tragedie, horory. Techniku používá jako prostředek k vyznění a ne jako cíl. Znalost míry, úspory forem, barev je pro něho jedním z nejdůležitějších principů. Věčno s mírou, uvážeností i vážností k maximálnímu dosažení vizuálního ticha, tady. Láde na jeho grafikách a obrazech jsou často "bezústní". Ani to vůbec nechýbí, protože Komárkovo dílo mluví k divákovi jako celek. Tíse, septem tak, aby se vzájemně nerušili. Člověk má doslova respekt nezvyšit hlas, jen aby nerušil ten čistý, toužebný pokoj. Nebo čistou a upřímnou touhu po něm.

Výstava grafických děl Vladimíra Komárka v MMUAW v Medzilaborcích potrvá do konce tohoto roku.

Michal Bycko

